

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Α. ΠΩΣ ΠΑΙΡΝΩ ΜΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗ

- Έχεις αναρωτηθεί ποτέ με ποιον τρόπο παίρνεις αποφάσεις για τα θέματα που σε απασχολούν;
- Τι σε επηρεάζει ή τι λαμβάνεις υπόψη σου όταν παίρνεις μια απόφαση;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Οι αποφάσεις
- Διαδικασία λήψης απόφασης
- Ο τρόπος λήψης απόφασης
- Παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη απόφασης
- Αποφάσεις και προσωπική ωρίμαση
- Αποφάσεις και ευθύνη

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να προσεγγίζεις και να εφαρμόζεις τη διαδικασία λήψης απόφασης
- να αντιλαμβάνεσαι τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Εισαγωγικά στοιχεία

Καθημερινά όλοι οι άνθρωποι λαμβάνουμε πολλές αποφάσεις, (για παράδειγμα: τι ώρα θα ξυπνήσουμε το πρωί, τι ώρα θα μελετήσουμε και τι ώρα θα κοιμηθούμε, ποια διαδρομή θα ακολουθήσουμε για να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, αν θα αγοράσουμε καινούργιο αυτοκίνητο ή τηλεόραση κτλ.), χωρίς ωστόσο να το συνειδητοποιούμε πάντοτε.

Αυτό που είμαστε σήμερα, αυτό που έχουμε γίνει, έχει καθοριστεί από τις αποφάσεις που έχουμε πάρει. Όλη μας η ζωή είναι μια αλυσίδα από αποφάσεις, από τις οποίες άλλες είναι λιγότερο και άλλες περισσότερο σημαντικές.

Όμως, τι εννοούμε με τον όρο απόφαση και γιατί είναι τόσο σημαντικές για τη ζωή μας οι δεξιότητες που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων; «Η **απόφαση** είναι η διαδικασία επιλογής μιας κατεύθυνσης δραστηριοτήτων ανάμεσα σε άλλες κατευθύνσεις»¹⁷. Η επιλογή αυτή γίνεται με βάση τις αξίες, τις ιδιαίτερες προτιμήσεις μας, τις ανάγκες μας, τις διάφορες συνθήκες που επικρατούν σε μια χρονική περίοδο κτλ. Επιλογή σημαίνει απόφαση. Έτσι, μια εκπαιδευτική ή επαγγελματική απόφαση σημαίνει ότι βάζουμε κατά μέρος κάποια ενδιαφέροντα και δεξιότητές μας έναντι κάποιων άλλων.

Πολλοί **παράγοντες** είναι εκείνοι που επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης απόφασης. Οι πιο πολλοί σχετίζονται με τον εαυτό μας (π.χ. οι αξίες, οι προσδοκίες, τα ενδιαφέροντά μας, η συναισθηματική μας κατάσταση την ώρα της απόφασης κ.ά.) και με το κοινωνικό περιβάλλον (με τις προοπτικές που προσφέρει, τη δυνατότητα πρόσβασης σε πηγές πληροφόρησης, τους ανθρώπους που συναναστρέφóμαστε)¹⁸. Θα πρέπει ιδιαίτερος να υπογραμμιστεί η αξία και η επίδραση του πολιτισμού και της παιδείας στη λήψη αποφάσεων.

Εύκολα μπορεί να κατανοήσει κανείς ότι δεν παίρνουν όλοι οι άνθρωποι αποφάσεις με τον ίδιο **τρόπο**. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους λειτουργούν οι άνθρωποι κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Έτσι, κάποιοι άνθρωποι στηρίζονται περισσότερο στη λογική, ενώ άλλοι στη διαίσθηση και στα συναισθήματά τους. Κάποιοι άλλοι βασίζονται περισσότερο σε εξωτερικούς παράγοντες, π.χ. στη γνώμη των άλλων. Επίσης, κάποιοι αποφασίζουν γρήγορα, ενώ άλλοι αργά, κάποιοι με προσοχή και περίσκεψη και άλλοι επιπόλαια, κάποιοι αποφασίζουν με ευκολία ενώ ορισμένοι άλλοι με δυσκολία. Άλλοι πάλι είναι αναβλητικοί ή προτιμούν να αποφεύγουν να παίρνουν αποφάσεις. Όμως, ακόμη κι όταν ηθελημένα αποφεύγει να πάρει κάποιος μία απόφαση, κι αυτό είναι απόφαση.

Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι με τις αποφάσεις μας διαμορφώνουμε τη ζωή μας, καθώς και ότι η ποιότητα της ζωής μας εξαρτάται από την ποιότητα των αποφάσεών μας.

Επομένως, το ζητούμενο είναι να λαμβάνουμε σωστές, καλές αποφάσεις. Γι' αυτό κατά τη **διαδικασία λήψης** απόφασης και πριν καταλήξουμε σε κάποια απόφαση, καλό είναι ξεκινώντας από τις επιθυμίες μας να σταθμίζουμε πολύ προσεκτικά τις πραγματικές συνθήκες που ισχύουν σε σχέση με την απόφαση αυτή, τα εμπόδια, τις δυσκολίες. Αυτά είναι στοιχεία που συλλέγουμε μέσα από την πληροφόρηση.

Κάποτε, αισθανόμαστε αβεβαιότητα ή έχουμε αμφιβολίες για την απόφαση που πρόκειται να πάρουμε ή που μόλις έχουμε πάρει. Αυτό είναι κάτι φυσικό, μέχρι να δούμε τα αποτελέσματα της απόφασης. Ορισμένες αποφάσεις είναι αμετάκλητες, ενώ άλλες δεν είναι. Γι' αυτό μπορούμε να τις αλλάξουμε, να τις βελτιώσουμε, να τις τροποποιήσουμε.

Άρα, ο άνθρωπος έχει την ελευθερία να αποφασίζει, όμως η απόφαση συνεπάγεται ότι καθένας αναλαμβάνει και την **ευθύνη** της απόφασής του. Αυτό μας βοηθά να **ωριμάζουμε** και να γινόμαστε όλο και περισσότερο ανεξάρτητοι.

Μια αλυσίδα αποφάσεων

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1Η

Όλοι έχετε πάρει, άλλος λιγότερο άλλος περισσότερο, σημαντικές αποφάσεις στη ζωή σας. Χωριστείτε σε ομάδες και συζητήστε κάποιες από τις πιο σημαντικές αποφάσεις σας. Κάθε μαθητής παρουσιάζει μια απόφαση που έχει πάρει και τη συζητάτε όλοι μαζί.

Στη συζήτηση αυτή να λάβετε υπόψη σας και να προσπαθήσετε να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- Σας ήταν δύσκολο να αποφασίσετε;
- Ποια κριτήρια χρησιμοποιήσατε προκειμένου να λάβετε την απόφασή σας;
- Ποιοι παράγοντες ήταν σημαντικοί για την επιλογή σας;
- Συγκεντρώσατε όλα τα απαραίτητα στοιχεία πριν λάβετε την απόφασή σας;
- Διερευνήσατε όλες τις εναλλακτικές λύσεις;
- Ποιες ήταν οι συνέπειες της απόφασης;
- Πώς αξιολογείτε το αποτέλεσμα της απόφασης;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2Η

Έχεις αναρωτηθεί ποιος είναι ο τρόπος, με τον οποίο λαμβάνεις αποφάσεις;

Να επιλέξεις μέχρι 3 από τους παρακάτω τρόπους.

Έπειτα συζητήστε τις μεταξύ σας διαφορές.

- 1) Αποφασίζω γρήγορα.
- 2) Επιλέγω να κάνω πάντοτε αυτό που μου αρέσει.
- 3) Αργώ ή αναβάλλω συχνά τη λήψη αποφάσεων.
- 4) Ζητώ τη γνώμη των άλλων και με βάση αυτή αποφασίζω.
- 5) Σκέπτομαι πάντα λογικά.
- 6) Αποφασίζω πάντοτε με βάση τους περιορισμούς που μου επιβάλλει η πραγματικότητα και όχι με βάση τις επιθυμίες μου.
- 7) Έχω μεγάλη αυτοπεποίθηση.
- 8) Έχω αμφιβολίες για τις αποφάσεις μου και ανησυχώ συχνά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3Η

Μπορείτε να πάρετε μια συνέντευξη από σημαντικά για σας πρόσωπα.

Ρωτήστε π.χ. τους γονείς σας ποιες ήταν οι σημαντικές αποφάσεις της ζωής τους, σε ποια φάση ζωής τις έλαβαν, ποιες ήταν οι συνέπειες των αποφάσεών τους (Είναι δυνατόν να λάβετε υπόψη σας και ερωτήματα από την δραστηριότητα 1).

Στη συνέχεια, μπορείτε να γράψετε μια σύντομη έκθεση στην οποία θα παρουσιάζετε το συγκεκριμένο πρόσωπο, λαμβάνοντας υπόψη την προσωπική του ιστορία, την αλυσίδα των προσωπικών του αποφάσεων και να τη διαβάσετε στην τάξη.

Να θυμάσαι ότι:

- Η ζωή είναι μια αλυσίδα αποφάσεων.
- Ορισμένες αποφάσεις δεν είναι αμετάκλητες.
- Η προσωπικότητά μας διαμορφώνει κατά ένα μεγάλο μέρος τις επιλογές μας.
- Οι δεξιότητες που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων είναι από τις πιο σημαντικές για τη ζωή μας.

Β. ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Πόσο εύκολη είναι μια επαγγελματική απόφαση;
- Πώς –και κατά πόσο– μπορείς να είσαι σίγουρος ότι μια επαγγελματική σου απόφαση είναι “σωστή”;
- Πώς συνδέονται οι επαγγελματικές αποφάσεις σου με τα ευρύτερα σχέδια που έχεις για τη ζωή και για το μέλλον σου;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Σημαντικές και μη σημαντικές αποφάσεις
- Εύκολες και ...λιγότερο εύκολες αποφάσεις
- Επαγγελματικές αποφάσεις
- Παράγοντες που επηρεάζουν τις επαγγελματικές αποφάσεις
- Επαγγελματικές αποφάσεις και προσωπικοί στόχοι

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναγνωρίζεις τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τις επαγγελματικές σου αποφάσεις
- να παίρνεις τις δικές σου, προσωπικές, επαγγελματικές αποφάσεις
- να συσχετίζεις τις επαγγελματικές σου αποφάσεις με το γενικότερο ‘σχέδιο ζωής’ σου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Πότε μια απόφαση είναι σημαντική; Σίγουρα το θέμα έχει προσωπική χροιά. Μια απόφαση μπορεί να είναι **σημαντική** για κάποιο άτομο σε μια ορισμένη περίοδο της ζωής του, ενώ μπορεί να είναι λιγότερο σημαντική για ένα άλλο άτομο ή για το ίδιο άτομο σε μια άλλη χρονική στιγμή. Ωστόσο, ένα σημαντικό κριτήριο που καθορίζει το αν μια απόφαση είναι σημαντική ή όχι είναι η κρισιμότητα και η σοβαρότητα που έχουν οι επιπτώσεις της για τη ζωή του ατόμου και των συνανθρώπων του. Ένας άλλος παράγοντας που συντελεί στο να θεωρείται σημαντική μια απόφαση είναι η διάρκεια των συνεπειών της, καθώς και η δυσκολία που θα συναντήσουμε για να τις διορθώσουμε, αν κάποια στιγμή αλλάξουμε γνώμη.

Συχνά η λήψη μιας σημαντικής απόφασης μας δυσκολεύει. Άλλωστε, μια απόφαση δεν είναι εύκολο να ληφθεί, όταν όλες οι δυνατές επιλογές φαίνονται το ίδιο ελκυστικές ή όταν δημιουργούν τα ίδια προβλήματα.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι οι αποφάσεις είναι πολύ σημαντικές για τη ζωή μας, αλλά δεν είναι πάντα **εύκολες**¹⁹. Το ίδιο ισχύει και για τις **επαγγελματικές αποφάσεις**. Όταν επιλέγουμε ένα επάγγελμα, σημαίνει ότι διοχετεύουμε τις προσπάθειές μας προς μια ορισμένη κατεύθυνση, ότι ακολουθούμε μια συγκεκριμένη διαδρομή (συχνά χρειάζεται να εκπαιδευτούμε αρκετά χρόνια πριν ασκήσουμε το επάγγελμα), ότι δεχόμαστε να ζήσουμε με έναν τρόπο ζωής που να συμφωνεί με το επάγγελμά μας. Για παράδειγμα, θα εργαζόμαστε την ημέρα ή τη νύχτα, σε προστατευμένο χώρο ή κάτω από αντίξοες καιρικές συνθήκες, οι κανόνες της ζωής μας σε καθημερινά πράγματα (όπως η διατροφή) θα είναι αυστηροί; Πρέπει, επίσης, να συνεξετάσουμε τις προοπτικές του επαγγέλματός μας, τις απολαβές από αυτό και τις εναλλακτικές λύσεις που διαθέτουμε, αν κάτι δεν εξελιχθεί όπως το υπολογίσαμε.

Πολλοί είναι οι **παράγοντες** που μπορούν να επηρεάσουν τις επαγγελματικές μας αποφάσεις, τόσο ατομικοί όσο και εξωτερικοί. Τους ατομικούς παράγοντες τους διακρίνουμε σε βιολογικούς (οι οποίοι μπορούν να διευκολύνουν ή να δυσχεράνουν την πορεία μας σε έναν επαγγελματικό χώρο) και σε λοιπούς προσωπικούς, όπως είναι οι επιθυμίες, τα ενδιαφέροντα, οι αξίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας, με βάση τα οποία ένα επάγγελμα μας φαίνεται περισσότερο ή λιγότερο ελκυστικό. Υπάρχουν, όμως, και εξωτερικοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την επιλογή μας, να την κάνουν πιο εύκολη ή πιο δύσκολη. Κάποιοι από αυτούς είναι η οικογένειά μας, οι φίλοι μας, το σχολείο, η κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα στην οποία ανήκουμε, οι οικονομικές μας δυνατότητες ή ανάγκες και το 'πνεύμα της εποχής' μας.

Από τις επαγγελματικές αποφάσεις που παίρνει ένα άτομο θα εξαρτηθεί ο βαθμός επαγγελματικής ικανοποίησης που θα αντλεί στο μέλλον από την εργασία του και το αίσθημα της επιτυχίας ή της αποτυχίας που θα νιώθει στον επαγγελματικό του χώρο. Επίσης, από τις αποφάσεις αυτές θα καθοριστεί αν θα αγαπήσει ή όχι την εργασία του, αν θα είναι εύκολο ή όχι να εργαστεί, αν και με ποιο τρόπο θα εξελιχθεί επαγγελματικά. Τέλος, από τις επαγγελματικές επιλογές ενός ανθρώπου θα εξαρτηθεί το αν θα ικανοποιηθούν **οι προσωπικές-επαγγελματικές φιλοδοξίες του και αν θα επιτευχθούν οι στόχοι του**, όπως και το αν θα έχει ή όχι το αίσθημα ότι αξιοποιεί τις ικανότητες και τις δεξιότητές του, ότι αναπτύσσει περισσότερο ή λιγότερο τις δυνατότητές του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1Η

Σημείωσε σε ένα χαρτί πέντε επαγγέλματα που σου έρχονται στο μυαλό και σου φαίνονται ενδιαφέροντα. Δεν χρειάζεται να το πολυσκέφτεσαι· γράψε αυθόρμητα. Στο κάτω-κάτω, δεν είσαι υποχρεωμένος/η να ακολουθήσεις κάποιο από αυτά.

α) Στην 1^η δραστηριότητα της υπο-ενότητας: Τι μας Επηρεάζει όταν Επιλέγουμε ένα Επάγγελμα, της ενότητας: Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, είχες σημειώσει κάποια πράγματα που θεωρείς σημαντικά για το μελλοντικό σου επάγγελμα. Μπορείς να τα θυμηθείς;

- Κατά πόσο τα επαγγέλματα που έγραψες αυθόρμητα, ασχολούμενος με αυτή τη δραστηριότητα, καλύπτουν τα πράγματα που θεωρείς σημαντικά;

β) Στην 1η και στη 2η δραστηριότητα της υπο-ενότητας: Οι Προσωπικές και οι Επαγγελματικές μας Αξίες, της ενότητας: ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ, ίσως είχες ανακαλύψει κάποιες αξίες που είναι για σένα σημαντικές.

- Τα επαγγέλματα που σημείωσες ως ενδιαφέροντα ανταποκρίνονται (και αν ναι, με ποιον τρόπο) στις αξίες αυτές;

γ) Αφού σκεφτείς το θέμα για 3-5 λεπτά, συζήτησέ το με κάποιον συμμαθητή σου. Καλύτερο είναι να μιλήσει για 5 λεπτά ο ένας από τους δυο για όσα σημείωσε ή σκέφτηκε, ενώ ο άλλος τον ακούει και, αν χρειάζεται, του κάνει διευκρινιστικές ερωτήσεις. Όταν σας πει ο καθηγητής σας, αλλάξτε ρόλους.

- Υπάρχουν επαγγέλματα που τα σημειώσατε και οι δύο; Έχετε κάποιες κοινές αξίες; Σε ποια πράγματα διαφέρετε; Μήπως συμφωνείτε και οι δύο στο ποια επαγγέλματα είναι ενδιαφέροντα, αλλά για διαφορετικούς λόγους ο καθένας;

Μια καλή ιδέα!

Διάλεξε ένα από τα 5 επαγγέλματα που σημείωσες στην προηγούμενη δραστηριότητα (ίσως εκείνο που φάνηκε να σε ενδιαφέρει περισσότερο ή να ανταποκρίνεται περισσότερο σε ό,τι θεωρείς εσύ σημαντικό). Στη συνέχεια, προσπάθησε να βρεις τα θετικά στοιχεία αυτού του επαγγέλματος. Μπορείς, αν θέλεις, να τα ιεραρχήσεις.

- Ρίξε μια ματιά στα θετικά στοιχεία που βρήκες. Μήπως σχετίζονται με τις αξίες σου, τα ενδιαφέροντά σου, τα πράγματα που θεωρείς σημαντικά; Πόσο σχετίζονται με τη γνώμη των φίλων σου, των γονιών σου ή άλλων προσώπων που είναι σημαντικά για σένα;

Σκέψου τα αρνητικά σημεία ή τις δυσκολίες που πρόκειται να συναντήσει κάποιος αν ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να τις αντιμετωπίσει. Υπάρχουν δυσκολίες που σου προκαλούν κάποιο άγχος; Αφορούν 'πρακτικά' ζητήματα, όπως είναι ο χρόνος και το κόστος υλοποίησης μιας επαγγελματικής επιλογής ή οι μελλοντικές προοπτικές απασχόλησης; Μήπως ο χώρος στον οποίο ζεις, πιθανές οικογενειακές ή οικονομικές δυσχέρειες, κάνουν τα πράγματα δυσκολότερα; Μήπως η υλοποίηση της επιλογής σου χρειάζεται επίμονη και επίπονη προσπάθεια και φοβάσαι ότι δεν θα τα καταφέρεις; Υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις; (Μην ξεχνάς ότι κάθε επιλογή έχει τα υπέρ και τα κατά της).

Μην αδιαφορείς για την επιθυμία σου! Ίσως, στην πορεία, χρειαστούν κάποιες υποχωρήσεις 'στρατηγικής', αλλά πετυχημένος επαγγελματικά είναι αυτός που αγαπάει αυτό που κάνει. Μια καλή ιδέα θα ήταν να συλλέξεις πληροφορίες για τα επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν (Ίσως το έχεις ήδη κάνει στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων ή του Σχεδίου Εργασίας του Σ.Ε.Π. Αν όχι, στην υπο-ενότητα *Περιγραφή του Επαγγέλματος*, της ενότητας *Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ*, υποδεικνύονται κάποιοι τρόποι). Μέσα από την πληροφόρηση κάποιες δυσκολίες ίσως να μειώνονται ή να εξαλείφονται, μπορεί, ωστόσο, να ανακύπτουν καινούργιες. Το ίδιο μπορεί να συμβεί με τα θετικά σημεία ενός επαγγέλματος. Σκέψου για πιθανές εναλλακτικές λύσεις και μην παραλείπεις να πληροφορηθείς για τον τρόπο υλοποίησης της κάθε επιλογής. Αξιολόγησε την κάθε πιθανή λύση. Ποια είναι τα θετικά της σημεία και ποιο είναι το 'κόστος' της;

- **Καλό είναι να μην αξιολογείς την κάθε επιλογή σου μόνο με τη λογική, ούτε μόνο με το συναίσθημα. Συνήθως, σε μια 'καλή' επιλογή το συναίσθημα και η λογική βρίσκονται σε ισορροπία.**

Να θυμάσαι ότι:

- Οι επαγγελματικές μας αποφάσεις πρέπει να εναρμονίζονται με το σχέδιο ζωής μας.
- Μια καλή επαγγελματική απόφαση ενσωματώνει τις βαθύτερες επιθυμίες μας και βασίζεται στην καλή γνώση του εαυτού μας.
- Μια καλή επαγγελματική απόφαση απαιτεί σωστή πληροφόρηση τόσο για την πορεία που μας οδηγεί στο επάγγελμα που επιλέξαμε όσο και για τις πιθανές προοπτικές του.

Γ. ΣΧΕΔΙΑΖΩ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΟΥ

- Πόσο καθοριστική είναι η επιλογή ενός επαγγέλματος;
Πόσο εύκολο είναι να αλλάξουμε επάγγελμα;
- Μέσα από ποιο επάγγελμα θα μπορούσες να αναπτύξεις καλύτερα τις δυνατότητές σου;
- Πού θα βρεις πληροφορίες γι' αυτό;
- Μπορούμε να προβλέψουμε το "μέλλον" ενός επαγγέλματος;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Καθοριστική απόφαση
- Βαθμός ελευθερίας μιας απόφασης
- Προβλέψιμη εξέλιξη
- Μη προβλέψιμη εξέλιξη
- Υλοποίηση απόφασης
- Βαθμός ικανοποίησης
- Βαθμός αυτοπραγμάτωσης

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να επεξεργαστείς τις επιλογές που θα κληθείς να κάνεις τελειώνοντας το Γυμνάσιο
- να συνεκτιμάς τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς σου, τις ιδιαίτερες επιθυμίες σου και τις εξελίξεις της εποχής σου, όταν καλείσαι να πάρεις μια απόφαση για το μέλλον σου
- να παίρνεις αποφάσεις για το μέλλον σου που σε εκφράζουν και σε ικανοποιούν, χωρίς, όμως, να αδιαφορείς για τις προοπτικές τους
- να υλοποιείς τις αποφάσεις σου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Τελειώνοντας τη Γ΄ Γυμνασίου καλείσαι να πάρεις κάποιες αποφάσεις (αν δεν τις έχει ήδη πάρει) που μπορεί να αποδειχτούν **καθοριστικές** για το μέλλον σου. Πού και πώς θα συνεχίσεις την εκπαίδευσή σου μετά το Γυμνάσιο; Ποια κατεύθυνση θα ακολουθήσεις; Έχεις αποφασίσει ποιος επαγγελματικός χώρος σε ενδιαφέρει;

Κάποιες φορές μια απόφαση φαίνεται περίπου ‘αναγκαστική’ ή αυτονόητη. Στην πραγματικότητα, όταν καλούμαστε να πάρουμε μια απόφαση, καλούμαστε να επιλέξουμε μεταξύ διαφορετικών εναλλακτικών λύσεων. Όσο περισσότερες είναι οι εναλλακτικές λύσεις που έχουμε, τόσο μεγαλύτερος είναι ο **βαθμός ελευθερίας** μιας απόφασης. Μια καλή απόφαση προϋποθέτει συνήθως ότι έχουμε εξετάσει σοβαρά όλες τις εναλλακτικές λύσεις και έχουμε πληροφορηθεί σωστά για καθεμιά.

Μια απόφαση κρίνεται από τα αποτελέσματά της. Υπάρχουν όμως τομείς της ζωής που οι εξελίξεις δεν είναι δυνατόν να **προβλεφθούν** με ασφάλεια. Αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι απλώς μια ένδειξη γι’ αυτό που θα συμβεί αύριο. Σε ό,τι αφορά τη σταδιοδρομία, την προσωπική ζωή κτλ. δεν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα για τον τρόπο με τον οποίο θα εξελιχθούν τα πράγματα. Ασφαλώς, τα πράγματα δε συμβαίνουν τυχαία και η προσωπική μας δράση παίζει σημαντικό ρόλο. Χρειάζεται, ωστόσο, να είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε και καταστάσεις που δεν είχαμε προβλέψει.

Το να παίρνουμε αποφάσεις είναι σημαντικό στη ζωή μας. Όμως ένα εξίσου σημαντικό ζήτημα είναι και η **υλοποίηση** μιας απόφασης. Μια απόφαση έχει αξία, όταν έχουμε σχεδιάσει σωστά τον τρόπο με τον οποίο θα την υλοποιήσουμε και όταν είμαστε ‘αποφασισμένοι’ να την κάνουμε πράξη (Ας μη λησμονούμε το ρητό: **ο ‘καλύτερος’ τρόπος για να μην προχωρήσει κάποιος, είναι να μην αποφασίσει πού θέλει να πάει**).

Ασφαλώς, δεν είναι εύκολο να κρίνουμε αν μια απόφαση είναι «σωστή» τη στιγμή που αποφασίζουμε.¹⁹ Αυτό, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εκπαιδευτικές-επαγγελματικές αποφάσεις, θα είμαστε σε θέση να το κρίνουμε πολύ αργότερα στη ζωή μας με βάση τις συνέπειές της. Γι’ αυτό μιλάμε εδώ για **καλή απόφαση**. Πότε είναι μια απόφαση “σωστή”; Όταν τα αποτελέσματά της είναι τα επιθυμητά.

Μια απόφαση είναι “καλή” αν την έχουμε πάρει με το σωστό τρόπο, θεωρώντας ότι μας **ικανοποιεί** τη στιγμή που τη λαμβάνουμε, γιατί νιώθουμε ότι ανταποκρίνεται στις επιθυμίες μας, τις προσδοκίες μας από τη ζωή, τις προσωπικές μας αξίες. Μια καλή απόφαση είναι πάντα **προσωπική**, και κατά τη λήψη της λαμβάνονται υπόψη και αξιοποιούνται οι δεξιότητες, οι ικανότητες, οι ανάγκες και οι ιδιαιτερότητές μας, όποιες και αν είναι αυτές, με δημιουργικό τρόπο. Μια καλή απόφαση μας κάνει να νιώθουμε ότι αναπτύσσουμε –όσο είναι δυνατό– και αξιοποιούμε τις δυνατότητές μας, μας δίνει ένα αίσθημα **αυτοπραγμάτωσης**.

Ας μη λησμονούμε, λοιπόν, ότι ένας επιτυχημένος **επαγγελματικός σχεδιασμός** πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τόσο τις υπάρχουσες εξωτερικές συνθήκες όσο και τις δυνατότητές μας, τις επιθυμίες μας, τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητές μας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**Αποφασίζοντας για το μέλλον σου****α) Προσδιορισμός του προβλήματος**

Σηκωθείτε όλοι όρθιοι και περιπλανηθείτε για λίγο στο χώρο όπου στεγάζεται η τάξη σας (εκτός εάν ο καθηγητής Σ.Ε.Π. σας υποδείξει διαφορετικά).

- Χωριστείτε σε ζευγάρια. Θα μιλήσει ο καθένας με τη σειρά του στον άλλο, για 5 περίπου λεπτά, σχετικά με τον εαυτό του και με όσα περιμένει από το μελλοντικό του επάγγελμα (όποιο και αν είναι αυτό). Επικεντρώστε στη σημασία της απόφασης για το τι θα κάνετε μετά το Γυμνάσιο. Αυτός που ακούει δεν διακόπτει, παρά μόνο αν χρειάζεται να υποβάλει κάποια διευκρινιστική ερώτηση.
- Στο τέλος, συζητήστε ελεύθερα με τον/την συμμαθητή/τρια σας για άλλα 5 λεπτά. Φαίνεται να έχει 'καταλήξει' στην επιλογή κάποιας επαγγελματικής κατεύθυνσης; Υπάρχουν μήπως σημεία που τον/την προβληματίζουν, που στέκονται εμπόδιο στις επαγγελματικές επιλογές; Έχει εναλλακτικές λύσεις;

β) Εντοπισμός στοιχείων του εαυτού

Η προηγούμενη δραστηριότητα ίσως σε βοήθησε να αναγνωρίσεις και να συνειδητοποιήσεις μια σειρά από ανάγκες ή επιθυμίες σου ή ενδιαφέροντά σου.

Μια καλή ιδέα θα ήταν να τις καταγράψεις στις γραμμές που ακολουθούν.

ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ:

ΑΝΑΓΚΕΣ:

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ:

- Είναι πολύ πιθανό να έχεις ήδη σκεφτεί κάποια επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν. Σημείωσέ τα (μέχρι 10) στον παρακάτω πίνακα, στη στήλη «επάγγελμα». Είναι πολύ σημαντικό, σε αυτή τη φάση, να σημειώσεις τα επαγγέλματα εκείνα που σου προκαλούν θετική προδιάθεση. Δεν είναι ανάγκη να ανήκουν όλα στον ίδιο επιστημονικό ή επαγγελματικό χώρο.

Επάγγελμα:	Βαθμός α	Βαθμός β	Άθροισμα
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

- Ρίξε τώρα μια ματιά στις επιθυμίες και στις ιδιαίτερες ανάγκες που κατέγραψες στην αρχή της δραστηριότητας (στην προηγούμενη σελίδα). Βάλε ένα βαθμό από το 1 μέχρι το 10 δίπλα σε κάθε επάγγελμα, στην στήλη «βαθμός α», ανάλογα με το πόσο αυτό το επάγγελμα ανταποκρίνεται στις επιθυμίες και στις ιδιαίτερες ανάγκες σου.
- Να καταγράψεις τώρα τις αξίες σου, τις δεξιότητές σου, αλλά και τις ιδιαιτερότητες που χρειάζεται να λάβεις υπόψη σου. Συμπλήρωσε και τα τυχόν επιπλέον εφόδια που νομίζεις ότι διαθέτεις.

ΑΞΙΕΣ:

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΛΑΒΕΙΣ ΥΠΟΨΗ ΣΟΥ:

ΑΛΛΑ ΕΦΟΔΙΑ:

- Βαθμολόγησε πάλι τα επαγγέλματα του πρώτου πίνακα με βάση τα νέα στοιχεία στη στήλη «βαθμός β». Αφού το κάνεις άθροισε τους βαθμούς α και β στο κάθε επάγγελμα.

Τώρα έχεις μια ένδειξη για το επάγγελμα που επιθυμείς περισσότερο: Είναι αυτό με το μεγαλύτερο άθροισμα. Βάζοντας τα επαγγέλματα με τη σειρά των βαθμών, έχεις μια ιεράρχησή τους, αλλά μόνον με βάση το κριτήριο των προσωπικών σου χαρακτηριστικών.

γ) Αναζήτηση και άλλων πληροφοριών

- Έχεις ήδη αξιολογήσει, με βάση τις αξίες, τις επιθυμίες, τις δεξιότητες, τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαιτερότητές σου μια σειρά από επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν. Είναι πιθανόν να γνωρίζεις ήδη αρκετά στοιχεία για κάποια από τα επαγγέλματα που έχεις σημειώσει. Χρειάζεται όμως να συμπληρώσεις τις πληροφορίες που διαθέτεις. Αν συνέτασες μια επαγγελματική μονογραφία για καθένα από τα επαγγέλματα αυτά, θα μπορούσε να σου φανεί πολύ χρήσιμο (Η αντίστοιχη ενότητα του βιβλίου αυτού ίσως σε βοηθήσει). Ποιες είναι οι προοπτικές του κάθε επαγγέλματος σήμερα; (Ασφαλώς, μια τέτοια πληροφορία είναι ενδεικτική και δεν καθορίζει απαραίτητα το μέλλον ενός επαγγέλματος). Πώς είναι το εργασιακό περιβάλλον και ποια είναι η εκπαίδευση που απαιτείται προκειμένου κάποιος να το ασκήσει;

Αν θέλεις, σημείωσε στις παρακάτω γραμμές κάποια στοιχεία για τα επαγγέλματα στα οποία έδωσες τους μεγαλύτερους βαθμούς, που θεωρείς ότι θα βαρύνουν στη λήψη της τελικής σου απόφασης.

- Βρες τις εναλλακτικές διεξόδους για καθένα από τα επαγγέλματα που εξετάζεις. Σε ποιους τομείς μπορείς να εργαστείς και, εναλλακτικά, προς ποιες κατευθύνσεις θα μπορούσες να στραφείς;

- Επίσης, εξέτασε την πορεία που απαιτείται για την υλοποίηση κάθε επιλογής (την εκπαίδευση, την εξειδίκευση, την εξεύρεση πόρων κτλ. που απαιτούνται προκειμένου να ασκήσει κάποιος ένα συγκεκριμένο επάγγελμα). Μπορεί να παρουσιάζονται περισσότερες από μία εναλλακτικές λύσεις. Σημείωσε τις χωριστά για κάθε επάγγελμα. Επειδή στο τέλος της Γ΄ Γυμνασίου πρέπει να αποφασίσεις ποια πορεία θα ακολουθήσεις, σύνδεσε την κάθε επιλογή (το κάθε επάγγελμα) με τις διάφορες κατευθύνσεις μετά το Γυμνάσιο. Ουσιαστικά κάνεις στον εαυτό σου το ερώτημα: **Αφού θέλω να φτάσω εκεί, ποιον δρόμο πρέπει να ακολουθήσω;**

δ) Μελέτη των δυσκολιών αλλά και των θετικών στοιχείων κάθε εναλλακτικής λύσης

Πάρε τόσα φύλλα τετραδίου όσα τα επαγγέλματα που εξετάζεις. Γράψε σε καθένα από αυτά την ονομασία ενός επαγγέλματος. Χώρισε στα δύο το φύλλο που κρατάς στα χέρια σου, όπως δείχνει το παρακάτω σχήμα. Γράψε τα θετικά σημεία για το αντίστοιχο επάγγελμα και, στη συνέχεια, τα αρνητικά που παρουσιάζει. Τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά μπορεί να σχετίζονται με προοπτικές του και με τις εναλλακτικές λύσεις που διαφαίνονται, με την ευκολία ή δυσκολία της πρόσβασης κτλ. Ίσως, σε αυτή τη φάση, χρειαστεί να συμβουλευτείς πάλι τα στοιχεία που κατέγραψες για το κάθε επάγγελμα στην αρχή της δραστηριότητας.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: .....

Θετικά Στοιχεία:

Αρνητικά Στοιχεία:

Τέλος, εστίασε στο τι εσύ πραγματικά θέλεις και ποια συναισθήματα σου γεννά το επάγγελμα που επέλεξες.

Κάνε το ίδιο για κάθε επάγγελμα.

Αφού τελειώσεις με όλα τα φύλλα, καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε κάποιο επάγγελμα, άπλωσέ τα μπροστά σου. Ρίξε τους μια ματιά και διάλεξε το επάγγελμα το οποίο, μετά την παραπάνω διαδικασία, σε έλκει περισσότερο· αυτό του οποίου τα θετικά στοιχεία και οι προοπτικές θα σου δώσουν το κουράγιο **-εσένα προσωπικά-** να αντιμετωπίσεις τις δυσκολίες που το επάγγελμα αυτό συνεπάγεται. Άλλωστε, το επάγγελμά μας δεν είναι κάποιο 'στεγνό' αποτέλεσμα ενός λογικού υπολογισμού ούτε, όμως, και ο στιγμιαίος ενθουσιασμός μιας 'μαγικής εικόνας'. Είναι, περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο, ένας τρόπος ζωής.

ε) Η επιλογή

Αν έχεις κάνει προσεκτικά όλα τα παραπάνω βήματα, τώρα είσαι σε θέση να πάρεις μια **καλή απόφαση: Να προχωρήσεις σε μια πρώτη επιλογή επαγγέλματος**, που είναι στην ουσία η πρώτη σου "εκπαιδευτική-επαγγελματική επιλογή".

Πάνω στην επιλογή σου αυτή θα σκεφτείς πάλι και πάλι. Έχεις όμως κάνει ένα πρώτο, σοβαρό βήμα, ακολουθώντας μια συστηματική διαδικασία.

Απόφαση

Υλοποίηση

Να θυμάσαι ότι:

- Μια καλή απόφαση προϋποθέτει ότι έχουμε εξετάσει όλες τις εναλλακτικές λύσεις.
- Στην επαγγελματική σταδιοδρομία χρειάζεται να είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε και καταστάσεις που δεν είχαμε προβλέψει.
- Μια απόφαση έχει μεγαλύτερη αξία, όταν την υλοποιούμε.
- Μια καλή απόφαση είναι πάντα προσωπική.

Η ενότητα με μια ματιά

Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν να θυμηθείς τα βασικά στοιχεία της ενότητας. Προσπάθησε να απαντήσεις με δικά σου λόγια και, αν χρειαστεί, συμβουλευέσου το βιβλίο σου.

- Τι σημαίνει απόφαση;

- Γιατί οι αποφάσεις θεωρούνται σημαντικό στοιχείο για τη ζωή μας;

- Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τις επαγγελματικές μας αποφάσεις;

- Γιατί οι επαγγελματικές αποφάσεις είναι σημαντικές;

- Ποια είναι η σημασία της πληροφόρησης, προκειμένου να πάρει κάποιος μια καλή απόφαση;

- Ποια είναι η «σωστή διαδικασία» για τη λήψη μιας απόφασης;
